СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 14. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, субота, 18-го січня 1947. No. 14. NEW YORK and JERSEY CITY, Saturday, January 18, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ в злуч. держ. америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ТАЛМАДЖ ЗАЙНЯВ СИЛОЮ КАПІТОЛЬ У ДЖОРДЖІЇ

У боротьбі проти губернатора Елиса Арнала, який не хоче уступити зі свого становища після вигаснення його каденції, Герман Талмадж, вибраний на становище губернатора стейту Джорджії, увійшов силою в 7 годині ранку в четвер 16 січня до стейтового капітолю в місті Атланта і в такий спосіб недопустив до урядування Арнала, коли цей прийшов пізніше. Так само зайняв Талмадж мешкання губернатора для свого вжитку. Арнал прибув до бюра в год. 10.30 перед полуднем, але вояки в уніформах заявили йому, що його викинуть, коли він самий не забереться. Арнал тоді уладився так, що перемінив на своє бюро інформаційну будку на коритарі.

Бувший предсідник стейтового Найвищого Суду Чарлз С. Рід висловив свою приватну думку, що вибір Талмаджа на засіданні леґіслативи є незаконний. У Вашинґтоні відбули наради урядовці з департаменту справедливости і війни над положенням у стейті Джорджії, але не оприлюднено ніякої вістки про вислід нарад.

УРЯД ЗА ФОНД ДОБРОБУТУ ДЛЯ РОБІТНИКІВ.

Секретар праці Луїс Б. Швеленбак, затвердив клявзулю про створення й доплату до фонду здоровля й добробуту у контрактах, які будуть заключуватися між підприємцями й робітничими юніями. Це дасть робітникам фінансову забезпеку і причиниться до швидшого заведеннь промислового миру, на думку секретаря.

КОНҐРЕСОВА „ШІСТКА" НА НАРАДАХ З ПРЕЗИДЕНТОМ.

Президент Труман відбув наради з шістьма верховними представниками конгресу, щоб порозумітися в справі програми праці на майбутність. З республіканців брали участь: предсідник сенату Ванденберґ, який був речником конгресу; предсідник палати Мартин, провідник сенатської більшости Вайт і провідник більшости в палаті Ґалек. З демократів: провідник сенатської меншини Барклі і провідник меншини в палаті Рейберн. Наради тривала 20 минут, а головним предметом був продаж злишніх военних матеріялів і орудування кораблями американської торговельної маринарки, яка принесла минулого року $12,000,000 дефіциту з причини нечинности.

ЗАКОНОПРОЄКТ ЗАМОРОЖУЄ ЛЮКСУСОВІ ПОДАТКИ.

На підставі порозуміння між обома партіями конґресмен Роберт А. Ґрент зголосив у палаті бил, щоб на неозначений час заморозити податки від продажу люксусових предметів, а саме: від ґорівки, футер, жемчуґів і інших подібних речей. Переслухання в комісії буде дуже коротке, бо нема ніякого поважнішого спротиву проти цього податку.

УРЯД НЕ ЗАЛИШАЄ СПРАВИ ФЕЯ.

Звільнення віцепрезидента юнії машиністів Джозефа С. Фея федеральною лавою присяжних суддів у Ньюарку не спинює федеральний уряд від дальшого слідства в його справі. Фей був обвинувачений за затення податкових виказів від даруників, які діставав від підприємців, щоб наладнувати страйки своєї юнії. Прокуратор хоче розвести слідство над кожним членом судейської лави, чи вони не були сторонничі в вправі Фея.

ПРОТИ „ЗАМКНЕНОГО УМА" В ЖУРНАЛАХ.

Редактор місячника „Гарпер'а Меґезін", Фредерик Луїс Ален, остеріг видавців перед практикою „замкненого ума" у журналах, бо це обмежує свобідну дискусію і причиняється до "звапніння інтелектуальних артерій". Осторогу висловив Ален вчасі дискусії на форумі Краєвого Товариства Видавців у Валдорф Асторія готелі в Ню Йорку у приявности 750 редакторів і накладців, які репрезентували 119 накладень і 375 журналів. Ален, ствердив, що вже тепер принялася в журналістиці така практика, що годі найти статтю з отвертим поглядом.

ПРОТЕСТАНТИ ПРОТИ МАРКСИЗМУ.

Делегати на 53 конференцію протестантських місій, зібрані в Бок Гилс, у Пенсилвенії, зажадали сформулування християнської програми в такім виді, щоб при її помочі можна було протиділати „постійно зростаючій приналежності до матеріялістичної віри марксистської філософії, яка робить поступ внаслідок советських „завоювань, політичного терору і вмілої пропаганди". Делегати домагаються, щоб перевести негайно студії для „ствердження фактів про поширення цієї філософії, як також отих нехристіянських суспільних і економічних відносин, які роблять людей схильними приймати цю філософію".

Через злуку военних департаментів створено департамент краєвої оборони

Білий Дім оприлюднив у четвер, 16. січня, що дійшло до повного порозуміння між департаментом війни і военної маринарки в справі злуки боєвих сил в однім департаменті краєвої оборони. План передбачує окремий департамент для летунських сил, рівнорядний з маринаркою і військом. Кожна з цих трьох частин буде під окремим секретарем, одначе всі вони будуть відповідальні перед головним секретарем краєвої оборони.

Після переведення уґоди між згаданими департаментами складено відповідний законопроєкт, який буде негайно предложений конґресові. Тому, що переговори в справі злуки боєвих сил натрапляли на різні труднощі і тому тривали довгий час, конгрес освоївся уже з думкою президента Трумана про потребу злуки й тому надіються швидкого ухвалення законопроєкту.

БИРНС НЕ ПРИЗВІВ ДО РЕПАТРІЯЦІЇ ПЛІННИКІВ.

Уступаючий секретар стейту Джеймс Ф. Бирнс, як сповіщають кореспонденти, признає з жалем, що йому не вдалося дотримати зобовязання Америки в справі репатріяції военних плінників Японії, хоч це було обіцяне вчасі зазиву Аліянтів до Японії, щоб вона здалася безумовно. Друга його невдача це затримання у Франції німецьких военних плінників, що попали в американський полон і були передані Франції для висилки до Німеччини. Найбільше непокоїть Бирнса це, що японські плінники десь „пропали" в Советах, коли Совети забрали під свою владу території, зайняті перед тим Японією. Злучені Держави гарантували тоді поворот японських плінників разом з іншими аліянськими державами.

Винстон Чорчил на чолі Комітету для обєднання Европи

Лондон, 16. січня. Сьогодні тут проголошено створення Комітету, що змагатиме до організації Злучених Держав Европи. На чолі Комітету став бувший британський премієр та головний організатор перемоги в другій світовій війні, Винстон Чорчил. В програмі комітету Советський Союз виключається з майбутньої приналежноситі до Обєднаної Европи, проте заявляється, що згаданий комітет своєю політикою і своїми цілями не є звернений проти Советського Союзу більш, чим проти Америки. В політичній декларації Комітету сказано, що „Обєднана Европа матиме статут реґіональних груп на базі чартеру О.Д. та шукатиме тісної приязні і співпраці зі Советським Союзом та Злученими Державами". Комітет створений з представників усіх політичних напрямків. На всіх 23 членів в його склад входять двох лейбуристських членів британського парламенту, Евелін Кінґ та духовний Ґордон Ланґ, визначний юнійний провідник Джордж Ґібсон і двох лейбуристських членів Палати Лордів, лорди Ліндсей і Ірл Росель. Найбільше членів є з консервативної партії з В. Чорчилем на чолі, а дальше представники духовенства і інші. Британський Комітет для Обєднання Европи не звязаний докищо з жадною ґрупою, але виявив готовість співпрацювати з кожною. Праця Комітету починається з мітинґів, видань та інших засобів поширювання ідей. В прокламації говориться: „тому що досі урядам важко перебрати ініціятиву, відповідальність спадає на кожного громадянина. Справа наглить. Доки не є запізно, хай люди доброї волі всіх країн спільно радять, щоб здвигнути Европу".

БОЯТЬСЯ ПОВСТАННЯ В ПОЛЬЩІ.

Варшава, 16. січня. З наближенням дня виборів в польських урядових колах зростає побоювання, що він може бути теж днем загальюго повстання. Урядові комунікати подають з усіх місцевостей повідомлення про напади польського підпілля на виборчі комісії та представників влади. Опозиційна партія Міколайчика з черги повідомляє про збільшення урядового передвиборчого терору.

НОРВЕЖСЬКИЙ УРЯД РОЗГЛЯДАЄ СПРАВУ ОСТРОВІВ ШПІЦБЕРҐЕН.

Осльо, 16. січня. Тут видано офіціяльний комунікат міністерства закордонних справ, в якому стверджується, що норвежський уряд і парламент розглядають советське домагання військових баз та „спільної оборони" островів Шпіцбер ен. В комунікаті сказано, що норвежський уряд схильний розпочати на цю те-му переговори зі советським урядом, але тільки за виразною згодою Великої Британії, Злучених Держав та інших країн, які підписали Парижський договір в цій справі з 1920 р.

НАПРУЖЕНЕ ПОЛОЖЕННЯ В МАДЯРЩИНІ.

Будапешт, 16. січня. Напруження внутрішньо-політичного положення в Мадярщині, витворене заарештованням комуністичним міністром внутрішніх справ більше сотні військових і політичних достойників, зростає з кожним днем. Видвигається взаємні обвинувачення „змови" і „протизмови" проти республики і хоча відомо, що в здогадну „змову" вмішані теж біля 15 членів комуністичної партії, проте цего не подається в офіціяльних комунікатах. Вину за організацію і провід в „змові" звалюється насамперед на мадярських дипломатичних представників закордоном. Під загрозою втрати громадянства їм сказано негайно вернутись і ставитись перед судом. Мадяри „ломлять собі голову", що це міг бути за заговір, в якому вмішані протикомуністичні дрібні земельні власники, соціялісти, комуністи та представники майже всіх інших політичних партій і груп.

СІМ ШИБЕНИЦЬ В МОСКВІ.

Лондон, 16. січня. АП подає за московським радіо, що в Москві засуджено на смерть і повішено дальших сімох головних організаторів проти-большевицьких відділів за час німецької окупації. Повішено: козацького отамана П. Н. Краснова, ген.-лейт. А. Ґ. Шкуро, ген.-майора С. Н. Краснова, ген.-майора Клима Султанґірея, ген.-майора Т. І. Доманова і німецького генерала СС Гельмута фон Панвіца.

ПРОЛЕТАРСЬКИЙ ЛЮКСУСОВИЙ КОРАБЕЛЬ.

Асошіейтед Прес повідомляє за московським радіо, що советський уряд задумує побудувати великий люксусовий корабель, який зможе під цим оглядом конкурувати з подібними іншими в світі.

НЕМА КОГО ЗАПРОСИТИ НА „ЛАНЧ".

Секретаріят лондонської конференції заступників міністрів закордонних справ Чотирьох Потуг опублікував листу поодиноких делеґацій, подаючи імена і номери телефонів делеґатів, на випадок, коли б хто хотів запросити їх на прийняття. Відомо, що приватні прийняття допомагають в багатьох випадках „іти разом" теж в політичних та державних справах. На листі американської, британської і французької делеґацій подано від 20 до 30 імен і телефонів на кожній. Під советською делеґацією подано тільки два імена: Фьодора Т. Ґузева — заступника Молотова і Кузьми В. Кіселева — члена делеґації. Номерів їх телефону не подано.

ОРІОЛ ВИБРАНИЙ ПРЕЗИДЕНТОМ ФРАНЦІЇ

Париж, 16. січня. Вінсент Оріол, соціяліст „старої ґвардії" і предсідник новоствореної Національної Асамблеї, був вибраний сьогодні першим президентом французької Четвертої Републики на спільному засіданні парламенту у Версайському Палаці. Оріол має 62 роки і походить з південної Франції. Його кандидатура перейшла вже в першому голосованні 452 голосами з усіх 883, отже 21 голосів понад потрібну абсолютну більшість. Його кандидатуру піддержували соціялісти і комуністи. Традиційним способом та в приявності закордонних дипломатів і французьких достойників Оріол був проголошений президентом. З цеї нагоди відбулися величаві обходи. Його першим урядовим актом було прийняти письмову резиґнацію премієра Блюма та його уряду. Розмови на тему призначення нового премієра та уряду мали початися вже чергового дня.

КОНФЕРЕНЦІЯ В ЛОНДОНІ; ЮГОСЛАВІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ АВСТРІЙСЬКОЇ ТЕРИТОРІЇ.

Лондон, 16. січня. Заступники міністрів закордонних справ Чотирьох Потуг продовжували свої наради в справі мирових договорів з Німеччиною та Австрією. Частинно компромісами і відложеннями на будуче, вони перейшли до порядку дня понад своїми непорозуміннями щодо процедури і почали наради над самою справою. Вирішено запросити в найближому тижні представників шістьох малих держав, щоби висловили свою думку на цю тему. Югославія в обширному меморіялі домагається від Австрії „Словенської Каринтії", частини Стирії та права заступати інтереси хорватів в Бурґенлянді.

ЗАКІНЧЕНО СТРАЙК В ЛОНДОНІ.

Лондон, 16. січня. Спільними зусиллями і компромісами в Лондоні закінчено страйк шоферів транспортних авт, торговців харчовими продуктами та портових робітників. Військо, що з доручення уряду заступало шоферів в доставі харчів, має бути відкликане 50,000 робітників вертається до праці і сподіються, що до найблищої суботи положення буде знова нормальне.

КОМІСІЯ О. Д. ВИЇХАЛА НА БАЛКАН.

Ню Йорк, 16. січня. Пароплавом „Амеріка" з Ню Йорку виїхала до Франції комісія О. Д., що має прослідити відносини на кордонах Греції. З Франції комісія виїде урядовим крейсером до Атен і там почне свою працю.

ВІСТІ З НІМЕЧЧИНИ.

Американці домагаються даних від Советів.

Шеф американського військового управління в Німеччині, ген. Л. Д. Клей, звернувся до советського командування за виясненнями і точнішими даними, як Совети задумують перевести заповіджене маршалом Соколовським збільшення німецького виробництва в своїй зоні від 200 до 300 процентів.

Соціяльні демократи перебирають господарський провід в англо-американський зонах.

Несподіваною демонтрацією дня 16-го січня в Минден, німецька соціяльно-демократична партія перебрала господарське керівництво в злучених англо-американський зонах, змусивши до резиґнації неопреділених партійно дотеперішніх керівників.

Москва боїться „американізації" Рурщини.

Московський „Большевик" з 16-го січня, забираючи голос в справі советського становища щодо Німеччини, висловлює побоювання, що в наслідок економічної злуки англо-американської зон, американці можуть всеціло опанувати промислові терени Рурщини.

РИМСЬКИЙ ВІДГУК ВІДВІДИН БЛЮМА В ЛОНДОНІ.

Відвідини французького премієра Блюма в Лондоні та заповідження англо-французького військового союзу, поважно скрілили становище італійських соціялістів, які виступають проти злиття з комуністами, повідомляє італійська незалежна преса з 16-го січня. Діло в тому, що Блюм зі своєю партією є теж за окремою політикою французьких соціялістів.

ЛІБІЯ ХОЧЕ САМОСТІЙНОСТИ.

З Каїро повідомляють, що арабські партії в бувшій італійській колонії Лібії розгортають оживлену політичну пропаганду за незалежність цеї країни, як її долю вирішуватиме „Велика Чвірка".

ВІДБУДОВА ЯПОНІЇ.

Завдяки великодушній політиці американського військового управління, японське господарство швидкими темпами відбудовується та дає причину до оптимізму на майбутнє — заявив японський міністер фінансів закордонним кореспондентам дня 16-го січня.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СОВЄТСЬКИЙ ІМПЕРІЯЛІЗМ

Совєти є проти імперіялізму, але — в інших країнах, пише колумніст Едґар Моврер, і додає що як нарід в Україні, або народи інших совєтських „республик", не виявляють досить ентузіязму для московської влади і вимагають самостійности, то такі почування чи рухи совєтська влада негайно безпощадно здавлює.

Те, що написав Моврер, не є для нікого з нас новиною, але добре, що в Америці зачинають входити щораз глибше в саму суть політики Кремля, розчовпуючи теж і характер совєтського імперіялізму.

Звичайно пишеться про британський імперіялізм, французький, голяндський, чи американський, а окремо про імперіялізм — російський. Моврер називає перші імперіялізми „демократичними", а другий совєтським. Він каже, що живемо тепер у такому часі, коли демократії зачинають зрікатись імперіялізму, вважаючи неморальним держати силою при собі такі народи, що собі цього не бажають. Тому так тепер діється, що як народи дозріли до самостійности і такої собі бажають, то вони цю самостійність таки дістають, як мають до діла з демократичним імперіялізмом. Фактом є, пише Моврер, що у демократіях, які мають чужі землі, люди є проти цього, щоби держати чужі народи й території силою. Демократичні режіми зрікаються добровільно імперіялістичного панування давнього зразку і, якщо говорити про імперіялізм у демократіях, то цей імперіяліз зникає на наших очах. Зате інакше є зі совєтським імперіялізмом, що є найбільший і найбільш безпощадний з усіх імперіялізмів.

Совєтський імперіялізм не то, що не маліє, але поширюється. Що більше, він уже віддавна тренує в Москві своїх агентів для усіх тих країн, що стануть самостійними, вийшовши зі звязку з імперіями-демократіями. Ці агенти уже тепер підготовляють у тих країнах такі „самостійницькі" рухи, що мають на меті втягнути їх по визволені до звязку зі Совєтами, або, іншими словами, затягнути на них ярмо совєтського імперіялізму. Так треба розуміти, наприклад, і ті крокодилячі сльози, які проливав в Обєднаних Державах Чарлі МекКарті України, Дмитро Мануїльський, у справі Індонезії, обороняючи становище індонезьких „самостійників". Усе це була пропаганда, скерована на те, щоб обдурювати визволенням і самостійництвом бідних індонезців в такий самий спосіб, як обдурювано на приказ того ж Кремля українців при допомозі цього самого Мануїльського, чи йому подібних московських агентів.

Імперіялізми — це перестарілі форми, для яких не повинно бути місця у новому ладі. Демократичні імперії це бачать і розуміють і до цього застосовуються, перебудовуючи ці імперії на вільні спілки. Тільки Совєти придержуються у практиці не тільки старих форм імперіялізму, але ще їх загострюють.

Допомога Італії і демократії

Від довшого часу надходять з Італії одні й ті самі тривожні вісті: число комуністів зростає, а одинокою причиною цього крайня нужда. Як знаємо, голод і нужда це найбільші приятелі кремльських агентів, це зброя совєтського уряду, це його нагода ліквідувати дійсну чи здогадну опозицію. Одначе як іде про інші краї, то голод і нужда це для Совєтів засіб до ширення анархії й комуністичних переворотів. Так є тепер в Італії.

Тому треба вважати не тільки гуманним, але й дуже розумним політичним кроком ту допомогу, що її тепер признав вашингтонський уряд Італії. Кредити на закупно товарів до суми $100,000,000, які італійський премієр Ґаспері виєднав у Вашингтоні, є великою гальмою для дальшого поширення совєтських впливів в Італії, а згл. до ширення большевизму. Тим самим це є скріплення демократичних елементів в Італії, отже і демократії в світі.

Думаємо, що навіть тим, що мало визнаються на відносинах в Европі, не важко зрозуміти, якою катастрофою було б для неї опанування Італії Совєтами. Тому саме Італія мусить бути за всяку ціну врятована для демократії.

Демократичні потуги надто довго застановлялись, яку саме повести політику в Італії й цею проволокою збільшили в Італії анархію і нужду. Тепер надійшла уже крайня пора взятись за радикальні кроки порятунку. Політичні кола в Вашингтоні це зрозуміли і тому уряд дав згоду на більшу допомогу і певно дасть згодом ще більшу. Без допомоги Італія не зможе ще обійтися довгі літа, бо край бідний і не зможе піднестись власними силами навіть при найбільших зусиллях.

Італія, що обминула катастрофу і дала хліб населенню при допомозі Америки, комуністичною не стане, а тільки скріпить у себе демократичні сили, а це буде рівночасно скріпленням таких самих сил в інших краях Европи. Італія, що матиме змогу дати працю міліонам голодних і безробітних людей, згодом, стане на власні ноги, а тим самим допоможе економічно зрівноважити цілу Европу.

Згадуючи голодну і знищену Італію, мимоволі линемо думкою на знищену і голодуючу Україну, що більше ніж яка друга країна заслужила собі на допомогу з Америки, проливши стільки крови в боротьбі з гітлеризмом. Та на нещастя московський тоталітаризм ще далі тяжить над нею і він одинокий є тою перешкодою, що не дає змоги Америці дати Україні ту поміч, на яку вона собі заслужила. Кремль відтяв від допомоги Україні теж і американських українців, але це є вже загально відомим і над тим нема потреби довше розписуватись.

ТРЕТЯ КОНФЕРЕНЦІЯ
Українських Допомогових Комітетів Европи і Америки

З ініціятиви Злученого Українського Американського Допомогового Комітету у Филаделфії — при співпраці Центрального Українського Допомогового Бюра в Лондоні і Управи Української Служби Суспільної Опіки у Франції — відбулася в „Українському Домі" в Парижі в часі від 30-го жовтня до 3-го листопада 1946 третя з черги Конференція представників Українських Допомогових Комітетів Европи і Америки, яка становить дальший етап в організації і консолідації всіх осердків української старої і нової еміграції в ділянці опіки і допомоги. Обширний звіт з цеї конференції видрукував „Вістник" У. Ц. Д. О. в Австрії. Тут передаємо його в скороченні.

Участь у конференції взяли преднставники Д о п о могових Комітетів з Америки, Канади, Англії, Франції, Німеччини, Австрії, Бельгії та представники Центрального Союзу Українського Студентства і Ліги Українських Політичних Вязнів, як теж численні гості, допущені до конференції при складанні звітів та ухвалюванні резолюцій.

Нараду відкрив о. Мітрат Перрідон, після чого обрано мандатну комісію, яка провірила і визнала правильними мандати всіх представників названих вище організацій і Комітетів.

З черги д-р В. Галан доповідає про працю американського і канадійського Комітетів та ЦУДБ в Лондоні, подаючи до відома, що Комітети ці рішили звернути пильнішу увагу на правну охорону скитальців та на затіснення звязків між старою і новою еміграцією, а зокрема між американсько-канадійськими та европейськими Комітетами. Для виконання цих завдань та для посилення праці ЦУДБ в Лондоні приїхало вже до Европи кілька українців — канадійських громадян, яких завданням буде обїхати всі табори скитальців в Німеччині, Австрії і Італії, помагати скитальцям інтервенціями перед державними і окупаційними властями, та навіть у випадку конечної потреби — залишитись на довше при котромусь із Комітетів.

Українська еміграція в Німеччині.

Представники у к р а ї нської еміграції в Німеччині (ЦПУЕ і СХС) звітували при життя українських скитальців і діяльність згаданих організацій в Німеччині.

Централя українського зорганізованого життя в Німеччині п. н. „Укр. Центральний Допомоговий Комітет — Центральне Представництво Української Еміграції" покликана офіційно до життя за зїзді представників Д о п о могових Комітетів, що відбувся в Ашафенбургу в днях 30.-31. жовтня 1945, заступає цілість питань —поза політичними справами — та всі інші центральні організації (господарські, професійні, культурно-освітні), які повстають серед укр. еміграції в Німеччині і які реєструють своє існування в ЦПУЕ. В Проводі УЦДК-ЦПУЕ стоїть Комітет, зложиней з голови, його заступника, і секретаря та 9-ти ресортових к е р м а н и ч і в по справам: 1) організації, 2) правного захисту, 3) суспільної опіки, 4) культури і освіти, 5) молоді, 6) організації праці, 7) інформації, 8. жіноцтва, 9) фінансів. Комітет цей кермує життям еміграції, через 3 краєві (загальних) Комітети, а далі через обласні і районові та таборові комітети.

В галузі культурно-освітної роботи найбільше уваги присвячується освіті, — а далі театральному, хоровому і музичному мистецтву й справам фізичного виховання. З вищих учбових закладів існує Український Вільний Університет в Мюнхені, заснований на ґрунті УВУ з Праги, та університетські курси в Авгсбургу, „Висока Економічна Школа" в Мюнхені і „Український Технічно-Господарський Інститут" в Регенсбургу з делеґатурою в Мюнхені.

Наукова робота поза високими школами ведеться в „Українській Вільній Академії Наук" (УВАН), яка обєднує всі українські висококваліфіковані творчі сили, незалежно від місця їхнього осідку з метою координації фахово-наукової роботи та взаємодопомоги у повсякденній праці. Науковці одного фаху творять окремі групи, що мають конкретні завдання і працюють кожна за своїм пляном і досі створено вже 9 таких груп, яких керівники творять Президію УВАН, що її очолює проф. Д. Дорошенко.

Працюють 31 гімназій, біля 100 народніх шкіл, 11 народних університетів для освіти дорослих, — та цілий ряд дитячих садків. Літературно-мистецьке і театральне життя очолює Обєднання Українських Письменників і Мистців п. н. МУР (Мистецький Український Рух), а видавничий рух досить добре наладнаний; видається шкільні підручники, церковні книжки, твори художньої літератури, наукові праці та цілий ряд журналів, часописів і періодиків.

Рівнобіжно з роботою ЦПУЕ і під його керівництвом працюють організації (СУМ) і Пласт і Рада Фізичної Культури і окреме жіноче Обєднання. Індивідуальна допомога хворим, інвалідам іт. д. зорганізована в Санітарно-Харитативній Службі (УЧХ), яка працює в кількох відділах (опіка над полоненими і хворими, санітарно-медичній, організаційній, розшуків, фінансовій і т. п.) і має окрему організаційну сітку з трьома краєвими представництвами та 36 станицями.

Звіт представників Німеччини, що ми їх тут навіть у суттєвих виїмках передати не маємо змоги, дали приявним на конференції повний образ наполегливої праці української еміграційної громади в Німеччині, — її стремлінь та її надбань за останнього півтора року.

Австрія.

З черги звітували представники Австрії, роздавши передтим приявним письменні матеріяли про українську еміграцію в Австрії, а зокрема обширний меморіял п. н. „Українська еміграція в Австрії" і звіти з дотеперішньої діяльності Президії Українського Центрального Допомогового Обєднання УЦДОА. Звітуючий голова Президії УЦДОА підкреслив непевність і неясність правного положення в звязку з новими провірками і подіями на ДП, втікачів і т. д., що тепер відбуваються у всіх зонах, як рівнож просто катастрофальне матеріяльне положення нашої еміграції в Австрії. Негайна харчева допомога для тої еміграції, яка в основній своїй масі вже від довшого часу голодує, є просто необхідна і тому, якщо з якихнебудь причин харчів (передовсім товщі, молоко, цукор і т. д.) не можна було б закупити і до Австрії доставити, являється конечним зорганізувати допомогу за посередництвом організації КАРЕ, яка має свої відділи по всіх більших містах Австрії і може без труду доставляти закуплені в Америці стандартні харчеві пачки. — Доповідач підкреслив теж в натиском проблему чимскорішого переселення укр. еміграції з Австрії, де з різних причин її дальший побут є утруднений і просто неможливим.

Франція.

Зі звіту Української Служби Суспільної Опіки в Франції довідались приявні, що організація ця ввійшла в тісніший контакт з „Обєднанням Українських Робітників" у Франції (ОУРФ) і перевела конкретну р е о р г а н ізацію внутрішньої праці та діловодства. „Український Дім" в Парижі, закуплений Американським Комітетом для приміщення українських установ Парижа, та для організації перехідного табору для тих скитальців, які переїжджають до Франції з Німеччини і Австрії, сповняє вже своє призначення.

Представник Ліґи Укр. Політ. Вязнів звітує про великі осяги які організація ця, основана 1. 7. 1945, помимо великих труднощів, зуміла дотепер осягнути так на зовнішньому, як і на внутрішньому — організаційному — відтинку. Під цю пору Ліґа нараховує до 40 філій в Німеччині і Австрії, видає свій бюлетень „Політ.-Вязень" та „Літопис Українського Політ.-Вязня" і стоїть у тісному звязку з аналогічними організаціями інших народів, які через своїх представників взяли участь в І-ому Конгресі українських політичних вязнів, що відбувся в Мюнхені в днях 29.-30. червня 1946. В серпні ц. р. основано при ЛУПВ „Науково-дослідний Інститут Украінознавської М а р т и р о логії" (НДІУМ), якого завданням є збирати та переховувати, науково досліджувати, літературно обробляти та видавати систематичні збірники про жертви, що їх приніс Український Нарід за час своєї визвольної боротьби від найдавніших часів за свої державно-політичні ідеали. В Інституті гуртуються і співпрацюють найповажніші сили українського наукового світа на еміграції, здебільшого професори УВУніверситету в Мюнхені.

Звітування заняло цілий перший день нарад.

Другий і третій день нарад виповнили основні реферати про „Осередок Українських Допомогових Комітетів" та про „Поселення нової еміграції", виголошені представниками ЦПУЕ в Німеччині, та дискусія над справами, порушеними доповідачами.

Зокрема, коли йде про справу створення „Осередку Української Еміграції" — всі учасники підкреслювали вагу справи, називаючи питання диспозиційного осередку ключевим питанням для позитивної розвязки всіх справ, що стоять перед Комітетами та їх членством.

Відспіванням національного гимну закінчено в дні 3-го листопада наради 3-тої Конференції.

З резолюцій конференції.

З численних резолюцій конференції згадаємо такі:

І. Заслухавши звітів Допомогвих Комітетів ЗДАмерики, Канади, Німеччини, Австрії, Франції та Санітарно-Харитативної Служби (СХС) 3-тя Конференція констатує:

1. З вдячністю, що за останній час ЗУ-Амерканський і Канадійський Допомогові Комітети провели велику роботу в напрямі моральної, правної і матеріяльної допомоги українській еміграції в Европі і що ця робота їх стала товчком для тісної співпраці між новою і старою еміграціями.

Разом з цим 3-тя Конференція ухвалює вислати подяку всім іншим організаціям, що допомагали українській еміграції.

2. 3-тя Конференція констатує, що Допомогові Комітети Німеччини і Австрії активно впливали на організацію українського життя в цих краях і систематично подавали потрібну допомогу українським біженцям, хоч звертає увагу на деякі недотягнення у французькій зоні Німеччини.

ІІ. Розглянувши питання організації осередку Українських Допомогових Комітетів, Конференція ухвалила:

1. Необхідним покликати до життя осередок Українських Допомогових Комітетів з осідком у Лондоні. Просити Допомогові Комітети ЗД-Америки і Канади уможливити леґалізацію цього осередка під фірмою Центрального Українського Допомогового Бюра в Лондоні.

2. Осередок має репрезентувати і дбати про долю всіх українських громадян - еміґрантів, що є заступлені краєвими центральними допомоговими комітетами, та має виступати від імені цих українців, без різниці їх стану, походження, релігії, віку та партійних чи групових переконань.

3. Головними з а в д а ннями осередку мають бути:
а) допомогові й переселенчі,
б) культурно-освітні,
в) господарсько-фінансові,
г) організаційно-контрольні.

4. Членство Осередку Українських Допомогових Комітетів у Лондоні пропонується всім центральним краєвим комітетам і СХС. Комітети, які приступлять до цього Осередку в Лондоні висилають по двох делеґатів, які складають Раду Осередку. Рада Осередку устійнює напрями праці та вибірає зпоміж себе Управу. Фінансування Осередку має відбуватися за рахунок внесків поодиноких краєвих комітетів. Плян і бюджет фінансування приймається на першому засіданні Ради.

5. Уконституування Ради й вибір Управи Осередку переведе 4-та конференція представників Допмогових Комітетів Европи й Америки, що буде рівночасно першим засіданням Ради Осередку. Ця коференція має відбутися не пізніше березня 1947 р., а її підготовою має занятися ЦУДБ в Лондоні.

ІІІ. Третя Конференція представників Українських Допомогових Комітетів відзначає, що найбільш актуальною справою тепер є **проблема поселення української еміграції, що перебуває в Европі, на постійні місця осідку.**

Конференція доручає ЦУДБ в Лондоні поробити всі можливі заходи якнайскорішого правного оформлення українських еміґрантів і постійного поселення їх, як групами так і індивідуально.

IV. В справі дальшої допомоги еміґрантам в Европі конференція підкреслює, що співпраця між европейською й американською еміґраціями в допомогових справах повинна відбуватися головним чином за посередництвом центральних краєвих допомогових комітетів. Конференція звертає увагу української еміграції на необхідність організації допомоги студентам відповідно до постанов 2-гої Конференції і на особливу потребу помочі для колишніх українських політичних вязнів німецьких вязниць і концентраційних таборів.

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

РОГАТИНЕЦЬ (скиталець).

РОГАТИНСЬКА ЗЕМЛЯ
під большевицько-німецькою окупацією 1939-1945

3)

В весняних місяцях і літом 1940 р. почалися чимраз то більші арештування наших людей в Рогатинщині і повіті. З Рогатинщини забрано таких людей: дир нар. школи Вероса, учителя Легкого та його брата Василя Легкого, Петра Гниду, Петра Дзеру, Онуфрика Ярка з Пукова, та багто інших, а в повіті майже в кожному селі забирано нічю 15—20 людей, майже голих, і вивожено автомашинами в незнане, головно з таких сіл як Настащин, Конюшки, Стратин, Клімівна, Підкамінь, Болшівці, Демянів і т. д. Це було на порядку дня. А за тим „плило і процвітало вільне, щасливе, заможне і радісне життя, під Сонцем батька Сталіна", Мітінги, лозунги, паради, депутації, клуби, десятихатки, народні суди, ділення землі,і панської худоби, вибори, Вільна Україна?...

Треба знати, що на місце наших людей, що їх кудись запроторено враз з родинами, спроваджувано родини московські, азійські, все таке нужденне, але це були специ від різних передвиборчих агітацій. Я мав нагоду познайомитись, як відбувалась підготовка до совєтських виборів та самі вибори. Наперед було вибрано так званих „кращих людей", переважно неукраїнського походження. Це вони вели пропагандивну працю та виставляли кандидатів в депутати. Зазначую, що на таких виборах була лише одна листа, і дійсно щоби такого „представника" вибрати, то місто Рогатин не мало. Спромоглося тільки село Черче, бувше укр. купелеве заведення. Це не був кандидат, а лише кандидатка, 50-літна товаришка Гоголь, це надзвичайна і дуже вчена людина, на підпис ставила хрестик, не дивниця, що вона була заступником голови Райвиконкому. Тому то з неї був найчільніший кандидат. Слід згадати, що вона була вибрана 99 і пів процентами голосуючих. По виборах вона їздила на наради в Москву, а повернувши, вона скликала специяльний мітінг та розказала про московські чудеса, тьохніку і рай на землі та про людське життя в ньому. Приміром, що в Сталінськім раю не доїть ніхто корови, лише потисне за ґузик, а молоко само тече з дійок; що там є така тьохніка, що за одну годину часу перевозять пять-поверхову каменицю, з одного місця в друге. І так багато дечого більше. Над тим не один застановлявся як це може бути, голвно з коровою. Одного разу мав я нагоду зустрінути в одному домі на прийняттю, одного енкаведиста в добре підхмеленому стані та запитав його: Слухайте, товаришу, розкажіть, будь ласка, про таку тьохніку, як можна за одну годину перевезти 5-поверхову камяницю з місця, на місце. Він відповідає дуже просто: От бачиш, товаришу, заїжджають автомашини з нашими салдатами під камяницю, заходять до кімнати і — ану, ребята, всє долом, садітесь на машини. Звичайно, ті мешканці за годину знайдуться в другому домі. Це ще в найкращім випадку, бо звичайно вивозили на двірець у вагони і гайда на Сибір. Справді дуже практична тьохніка, бо приміром колиб хотів в якій небудь західній державі це перевезти, то ніхто не бувб и в силі навіть тих людей, з їх установкою перевезти з 5-поверхової камяниці, за одну годину. Річ ясна, що громадянин совєтського раю має лише одні штани і рубашку, і це є його все майно, яким він ніколи не турбується, і тим самим він цілком пристосований до совєтської „тьохніки";; на свисток і він вже ча машині, а за пару хвилин вже його повезли. Зазначую, що та Сталінська метода почала вже добре вкорінюватися на західних українських землях. Згадаю про поставку мяса державі. З початком 1941 р. осталo на цілому терені Рогатина заледви кількадесять коров, а про безроги то ніхто і не думав. Опісля вже і по нашому місті та околицях ходила відома приповідка: ні корови ні свині, тільки Сталін на стіні. Бо справді кожний гражданін мусів мати у своїй хаті портрет Сталіна.

(Дальше буде).

Півстоліття праці для слави України

(З нагоди пятьдесятьлітнього ювилею професора київської Академії Мистецтва, артиста-маляра та архитекта Василя Кричевського).

—o—

Україні ніколи не бракувало великих мистців. Не бракує їх і тепер, а **Василь Кричевський** є один з найславніших. На протязі своєї піввікової праці, він виявив себе не тільки славним артистом-маляром, але ще й злібним професором нашої Академії Мистецтва в Києві.

Нема сумніву, що про півстолітній ювилей патріярха українського мистецтва заговорить українська преса з цілого світу. Люди, що ближче і більше знають за його працю, напишуть докладніше. Я ж лише згадаю загально те, що мені відомо.

Василь Крчевський почав виставляти свої твори в 1897 р.

Спершу, здається, в Харкові, а потім — у Петербурзі. З того часу його імя набірає розголосу не тільки по всій Україні, але й поза її межами.

Та ювилят не замкнувся лише в рямки артиста - маляра, але пробує свого Божого дару і на архітектурі. Простудіювавши все, що міг осягнути або оглянути в справі українського будівництва, Кричевський будує в українському стилю перший великих розмірів будинок, а саме — славну на всю Україну Ґуберніяльну Земську Управу в Полтаві. Було це в 1903-1906 роках. Немов віруючі на прощу, люди з різних кінців України приїздять до Полтави, щоб лише оглянути шедевр української архитектури, красу якої мав щастя подивляти автор цих рядків. Оглядали його й чужинці, не знаходячи слів для вислову свого зохоплення. Нарешті, з далекого Петербургу приїхав і сам цар Микола Другий і оглянув це чудо українського будівництва. Про цю будівлю і її автора згадується і в історіях України Аркаса та Грушевського, де подані з неї відбитки фотографій.

Не прийшло багто часу від тріюмфу Кричевського, як геніяльного українського архітекта, як він нараз виявляє себе мистецьким декоратором. Було то десь в 1907-1909 роках, коли ювилят віддав свій талан найкращому Українському Театрові в Києві. Разом з М. Садовським, вони переводять його реорганізацію на мистецьких підвалинах. Прекрасні декорації Кричевського, у великій мірі, прислужились тому, що театр Садовського зробився Меккою для цілого українського народу.

Та невсипущий мистець, в короткім часі знову дає за себе заговорити; на цей раз — на полі мистецького килимарства. Від 1913 і до 1916 року, він обдаровує килимарські майстерні Василя Ханенка такими мистецькими зразками, що за них заговорили не тільки на Вкраїні, але й в Берліні, Парижі і навіть в Ню Йорку, де взоровані ним килими швидко розкуповувались.

Починаючи з 1918 по 1941 рік — з деякими перервами — Кричевський стає професором Української Академії Мистецтва в Києві, заснованої за Гетьманщини, яку пізніша московська влада змінила на Художній Інститут.

Всебічні мистецькі здібности ювилята були виявлені навіть і по фільмах. Якийсь час в Києві і в Одесі він працював як артист-маляр та мистецький консультант. А це було тоді, коли Московщина вважала потрібним робити фільми з українськими сюжетами, як от: „Тарас Шевченко", „Сорочинський Ярмарок", „Тарас Трясило" і т. д.

Одночасно з цим, ювилят працює і науково, будучи членом Історичного Відділу Всеукраїнської Академії Наук (в секціях історичній, фольклоровій та секції мистецтва).

Перед його всебічним мистецьким таланом хилили голови навіть і теперішні володарі України. Доказом того могло бути хочби те, що в 1939 році, Московська Вища Кваліфікаційна Комісія нагороджує Кричевського науковим ступінем доктора (гоноріс кавзе) мистецьких наук; а в 1940 — він отримує звання заслуженого діяча мистецтва. В 1940-1941 роках, на державний кошт, було зроблено кілька персональних вистав творів ювилята.

Спитають ті, що читають ці рядки: а де ж тепер є цей наш великий і так заслужений мистець та батько відродженого українського будівничого стилю? Відповідь коротка: там, де сотні тисяч збігців з України — на вигнанні. Живе він в холодній, неопаленій кімнаті, голодний, а до того ще й хворий, не маючи навіть того півголодного забезпечення, що мають ті, які живуть по таборах. У Франції, де Кричевський перебуває, нові емігранти не мають державної піддержки.

Про його жахливе становище, я міг би багато написати, та не хочу тим принижувати людську гідність мого Великого Земляка, та й якось соромно за наше українське йменння, особливо тут, за океаном... Скажу хіба, що не так давно в однім з своїх листів, його добре віддана нам дружина писала мені: „Боляче дивитись, як **старий і хорий** чоловік, сидячи під холодним комином, **тепло** всміхається, згадуючи свою дорогу Полтавщину і старається фарбами передати те, що він бачить у своїй уяві... Він весь ще живе тим, чим жив все своє життя — **своєю Батьківщиною.** (Підкреслення мої. — В. Є.).

Йому звертали увагу, щоб він брав для своїх творів французькі сюжети, бо французи своє люблять і купують та Кричевський не на те є з славного козачого роду, щоб, на схилі свого многотрудящого віку, прославляв своїм мистецтвом чужу землю...

Так в холоді і голоді, в забутті живуть наші найкращі і найбільше визначні люди, — стовпи та велитні української культури, що віддали весь свій вік для її звеличення.

Василь Ємець,
Галівуд, Калифорнія.

ТАКИХ СЦЕН ТЕПЕР ПОВНО НА АТЛАНТИКУ. — На Атлантійськім океані бушують великі бурі. Преса доносять майже кожного дня про якийсь корабель, що його буря розбила. Тут бачимо, як тоне грецький корабель „Варвассі" біля Савтгемптон, Англія.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Успішне народне протестаційне віче.

В неділю, дня 15. грудня, відбулося в нас народне віче старанням Ліги Американців Українського Походження. Віче було успішним не лише тому, що було коло 1,000 людей і зібрано 1,600 долярів на дальшу працю Українського Конґресового Комітету, але головно тому, що на ньому були підняті ті здорові кличі й ідеали, за яким ми повинні в Америці йти. І то йти в надії, що так найкраще можемо помогти нашим братам на рідних землях й на еміграції в їх боротьбі за визволення. Отже зупинімся тепер над тими здоровими проявами згаданого віча, щоби було ясним, про що мова.

Перше всього, гарно поділало на присутніх, що як піднеслася куртина, то вони побачили на сцені як сиділи разом: католицький і православний священики, репрезентанти зорганізованого українського жіноцтва, старшої і молодшої генерації, редактори старшої й молодої генерації, репрезентанти скитальників і т. д.

Значить, ідуть спільними силами до спільного діла!

Віче отворено американським гимном „СтарСпенґлед Беннер", який відспівав п. Іванків, дириґент хору української католицької церкви на Оклей. Голова Ліги Американців Українського Походження, адв. Роман Смук, навязуюче до слів гимну, що ми живемо в країні „оф ді фрі", підкреслив, що шікаґовські українці зійшлися вільно на віче, щоби поговорити спільно над справами які нас інтересують, та щоб поділитись з учасниками віча вістями про те, що діється на українських землях і поза ними.

Адв. Смук проводив далі вічем і представляв промовців віча та покликував їх до слова.

Ігумен о. Журавецький, Ч.С.В.В., ствердив у промові таке; Великий український народ все прямував до повного визволення. В боротьбі за визволення він зложив величезні жертви крови і майна в обидвох світових війнах. Український народ давав собі раду з неприятелями, з якими весь час боровся і далі бореться, але так виглядає, що приятелі не давали йому змоги визволитися. Війна вже скінчилася, замовкли гармати, але незамовкли терпіння на рідних землях, не опорожнилися тюрми. Саме це страшне положення наших братів в Европі спонукало нас скликати отсе віче, щоб обговорити, як тих наших рідних далі боронити, як апелювати до світа.

В імені Американського Леґіону промовляв п. Раджерс Лонґ. Він казав, що Американський Леґіон мав окрему комісію яка прослідживала комунізм. Ходило про це, чому деякі люди в Америці захоплюються комунізмом! Комісія по довгій студії прийшла до заключення, що комунізм немає нічо кращого на „експорт", чого ми не мали б в Америці. Зате має багато руйнуючого у відношенні до родини, дітей, Бога, людини, нації й т. п. Тому саме Американський Леґіон не може толерувати комунізму в Америці, що проповідує ріжного роду „Єресь". Для Американського Леґіону н е м а кращого державного устрою на світі від цього, що є в Злучених Державах, а комунізм хоче його повалити. Бесідник приписав загальній апатії американців це, що комуністи в Америці таки активні. Казав, що Американськй Леґіон пробуджує нарід з того апатичного сну. Він теж взиває й американських українців до боротьби проти комунізму як ворога Бога, родини і горожанських свобід.

Д-р Юрій Русов, що недавно прибув з Европи, представив теперішню світову завеюху як боротьбу духа з матеріялізмом. Ця боротьба ведеться вже повних 50 літ і не знати, чия возьме. Українці все були по стороні духа і вірили, що все те, що є духове є сильне. Ще наш філософ Скоровода казав, що „тіло ничтоже — дух животворить". Теперішні змагання матеріялізму з духом можна найкраще здефінювати словами тогож таки українського вченого „Брань Архистратига Михаїла з сатанов". Українці, народ плуга і меча проливають свою кров в боротьбі з Москвою і Берліном „за землю дідівську, за релігію батьківську і славу предківську". Та боротьба в якій впали найкращі сини й дочки української нації, зєднає українців. Вже спала полуда з очей деяких наших людей, що вірили, що можна з Москвою договоритись. В українців в Европі, казав він, одиноким ратунком є „кріс і ліс".

Степан Шумейко, предсідник Українського Конгресового Комітету і редактор „Юкрейніен Віклі", говорив по англійськи і по українськи. Він переповів про всі ті труднощі, які зустрічав у Парижі, куди їздив у звязку з Мировою Конференцією. Його завданням була оборона української справи і ширення правди про Україну. Це все він мав сам зробити. На його плечі впав тягар виготовляти меморандуми, звідомлення до преси, розмови та інтервю з людьми чужими й своїми і т. д.

Він вдоволений, що міг це все робити для народу, з якого вийшов. Ствердив з радістю, що діставав поміч від американської амбасади і департаменту стейту в ріжинх справах. В Европі стрічався з українцями ріжних труп. Всі вони дякували американським українцям за сорочки, черевики, хліб та сіль, що є дуже потрібні для наших людей в таборах. зате дорікали, що ми в Америці замало кладемо ваги на політичну акцію, на ширення цеї правди, що без вільної України не буде мира на землі. Нам треба ширити ще й другу правду, що Росія без України не буде небезпечною для сусідів і світового мира. Будучи в Парижі, був він у звязку з американськими кореспондентами і американськими делегатами. Не стрічав делегатів з т. зв. Радянської України. Зрешотю вони зі страху перед Сталіном не могли б навіть говорити. Бесідник радив американським українцям далі боронити українську справу та помагати українським визвольним змаганням, які навіть серед теперішного світового хаосу є дуже сильні!

Парох православної церкви, о. О. Мицик, говорив на тему збірки. Він радив нам не плакати над долею українського народу в Европі, не попадати в розпуку з того чи іншого лихоліття, що зависло над Україною, але відважно голосити, що ми ненавидимо всіх ворогів України. Ми повинні подбати, казав бесідник, щоб Український Конгресовий Комітет крім видавання „Юкрейніен Кворделі" спромігся в будучности й на Українське Інформаційне Бюро. А що на того роду справи і на ведення дипльоматичної акції треба грошей, не лишається нам нішо інше, а тільки дар на фонд боротьби проти всіх займанців українських земель.

Д-р Лука Мишуга говорив спершу про значіння української еміграції, а політичної зокрема. Говорив про ролю, яку вже відіграли американські українці в допомозі визвольним змаганням України. а теж і про майбутні завдання. Американські українці зробили багато для української справи і культури видаванням знаменитих книжок в американській мові про Україну. Вони, казав бесідник, уже підховали тут роджених, що ідуть в Европу обороняти слушну українську справу. Наші народні будителі Іван Франко і Тарас Шевченко добре розуміли вагу американської свободи. Шевченко хотів бачити в Україні нового Вашінґтона з його праведним законом. Франко добре відчув батька американської конституції, тому Джеферсона, який твердив, що світло американської конституції буде світити у всі часи, усім гнобленим і на усіх землях. Тому радів, що український нарід знайшовся у більшому числі на вільній землі Линколна, що заповів, що та земля буде завжди перепоною для всякої тиранії. От як розуміли найкращі уми України американського духа і американську свободу, та які надії звязували з українською еміграцією до Америки. А чи ми сповнили надії тих людей? Чи обтерли сльози нашим поневоленим братам в Европі? В Америці маємо волю й наші рухи не є спаралізовані! Ми не є безсильними! Ми повинні підняти свій голос і домагатися, щоб американська конституція засвітила тепер бодай тим тисячам українців, що стали скитальниками по волі чи неволі. Ми повинні домагатися, щоб американська конституція врятувала цивілізацію на світі, щоби стримала тиранію що йде зі сходу.

Український народ давно переконував світ, що оборонною лінією християнської цивілізації в Европі є ріка Дніпро. Переконували ми світ, що як над Дніпром буде світити сонце свободи, то й Европа буде свобідною. У відповідь на це Аліянти поблагословили по першій світовій війні державно відроджену Україну арміями Врангеля, Денікина чи Галера, що розбили самостійну Україну і скріпили Москву-Кремль. Якщо ще й тепер незрозуміє світ, що український народ зложив найбільші жертви в крови й майні не тільки в обороні України, але теж і в обороні християнської цивілізації й демократії, всі ті жертви цілого світа пропащі.

Серед американських українців є правда одиниці, що не хочуть рятувати українських скитальників. У них, як казав у XVI. столітті український письменник Мелешко „кости наші, але собачим мясом поросли". Вони наганяють найкращих дітей України в ненаситну пащу Сталіна. Ми знаємо, чому Сталін напосівся на тих українців, що в Німеччині. Він хоче ще й там винищити усіх „самостійників"; тих учених, у яких писаннях є ще далі дух Грушевського. Були вже такі „наївні діти", що повірили Сталінові й пішли „в Україну, в нашу Україну". І що з ними сталось? Чи не наложили головами?

Боротьба за Україну це є теж боротьба між Богом і дияволом! це боротьба за християнські й демократичні ідеали. Ми віримо, що виграє Бог, що переможе християнська цивілізація.

Перед закінченням віча промовою п. Романа Смука відчитано ряд резолюцій в англійській мові. Відчитала їх панна П. Паньків. Іменем Українського Конгресового Комітету промовляла ще пані П. Боднарчук, містопредсідниця цеї організації. Вона взивала до підтримки цеї організації морально й матеріяльно. Віче закінчено українським національним гимном.

Степан Куропась.

ЩО ПИШУТЬ?

ЗІ СКИТАЛЬЧИХ „ГАРАЗДІВ"

В світі, на Мировій Конференції в Парижі, а після на Загальному Зібранні Обєднаних Держав в Ню Йорку, в часописах, в промовах проголошується великі слова про мир, справедливість, свободи, людяність, демократію. Проголошують їх всі, дарма, що з усіх закутин світа, насамперед совєтського світа, не вмовкають голосіння катованих, протести покривджених та бойові оклики поневолених. Як далеко від слів до дійсності може посвідчити найкраще положення українського народу. В Україні лютує червоний кат, викошуючи і вбиваючи своїм серпом і молотом міліони невинного і трудолюбивого українського населення. А тих, що вихопились з цеї крівавої большевицької мясорубки та шукали охорони і справедливості там, де большевицький серп і молот уже не досягають, їх дальше понижується, відмовляється їм права не тільки на людське, але в багатьох випадках і взагалі на життя. Це українські скитальники. В листі одного скитальника з британської зони Німеччини до свого брата в Ню Йорку м. і. читаємо:

„В Твоєму останньому листі розмальовуєш водевіль про те, що маєш для мене афідевіти; здавалося б, тільки сісти на пароплав та їхати в Новий Світ. Котрийсь раз з черги пишу, що тут багато-багато мають афідевіти і навіть оплачені шифкарти, проте вони продовжують терпіти скитальчу недолю і залишаються в Европі. Бо нас трактується як цивільних полонених. або радше інтересованих. Звичайно, нами піклується УНРРА; від неї ми одержуємо марну їжу та деякі лахи (дослівно). Але вистачить усвідомити собі обставини: німці так ограбили наші землі, наших людей, що за ті ограблені і вивезені до Німеччини багацтва н а ш о ї землі і нашого народу міг би щонайменше один міліон українців жити приблизно 30 років в Німеччині. Коли додати до того насильні методи, якими німці вивозили нас до Німеччини, тоді то сповидне харитативне піклування УНРРА над чужинцями в Німеччині набирає дещо іншого світла. Ми майже не маємо прав. Німці їх мають. Ми не маємо свободи руху. Німці його мають. Ми не маємо свободи друкованого слова. Німці її мають. Ми не маємо майже виглядів на майбутнє. Німці щораз більше. Тут можна б наводити в безконечність аналогію між німцями, які спричинили війну та допустили большевизм в Західну Европу, а нами, що стали жертвами німецького імперіялізму. У всякому разі про виїзд з Европи можемо докищо тільки мріяти. Це робимо і залишаємось в Европі. Перед нами постійна загроза видачі большевикам та психічний неспокій кожного дня, кожної години про те, що прийде завтра".

ДО ЧИТАЧІВ СВОБОДИ

Коли зміняете свою адресу, а Ви є ЧЛЕНОМ У. Н. Союзу, то подайте число відділу. А коли Ви є передплатником, то це при зміні адреси зазначіть.

Подані нам так інформації прискорять зміну адреси без проволоки,

Адм. Свободи.

На пограниччі Лемківщини

(З листу писаного в селі Добра 7. жовтня 1946, пересланого в Америку через американського громадянина).

У тамтих листах, що я писав до Вас, не можна було описати Вам те, що Вас найбільше може цікавити. Від коли вибухла війна, ми вже семий рік переходимо страшні події. Нам здавалося, що буде краще, тимчасом ми переконалися, що слабий нарід ніде приятелів не має. Хто тільприйшов на нашу землю, то дивився, щоб нас нищити і наше майно забрати. В 1939 і 1940 році, коли то большевики нас „освободжали", то так нас освободили, що тисячі вимордували а другі тисячі з голоду умирали. Коли в 1941 р. заграли німецькі гармати і прогнали московських большевицьких катів з нашої землі, то ми думали, що німці принесуть нам краще життя. Та ми переконалися, що й німці такі самі наші вороги. Коли у Львові проголошено українську державу, почався над нами германський терор. Тоді наш нарід зрозумів, у чому діло, зорганізував Повстанчу Армію і почав протинімецьку війну. Транспорти й магазини вилівали в повітря і ми прогнали німців з нашої землі. Але що ж, прийшли знова большевицькі кати і віддали цілу Лемківщину полякам. Тоді з Варшави пішло гасло: „Виржнонць вшисткіх украінцуф" („Вирізати всіх українців") на цій землі, а заселити її поляками.

Почали поляки свою політику своїми нападами на наші села. Для прикладу наведу село Полкома, де поляки вирізали 800 людей, всеодно хто був: старців, жінок, дітей. Язики відрізували, очі виймали. І це не лише в тім селі було таке, але й по інших. У селі Воровниці зорганізували польську міліцію, а перший напад на село Улюч був такий, що міліція разом з цивілями впала до села і виловила багато людей так, що вони не могли втечи. То так їх потім били й катували, що руки й ноги поламали, а що могли, то пограбували.

Незавидна наша доля: день за днем нападають і вбивають і граблять. Як довідалися про це наші повстанці, прийшли нас захороняти. Коли показалися в наших сторонах, то всі наші хлопці й дівчата зголосилися до них, а тоді пішла відплата. Знищили Боровницю і ні одної хати не осталося. Але не покаялися поляки, напала на нас знова банда драбів, спалили нам тоді 40 хат, забрали 82 корови й 48 коней, кількох людей забили, а багато з собою вивезли. Потім повернули ті люди, між ними була моя мама, але цілі почорніли. Потім ще раз окружили село, ще раз ограбили і так кожний день аж до осені, коли то прийшла вістка, що нас будуть виселяти до Росії. Так і сталося: нападають на село, людей лапають і вивозять. Але заки довезли до Сянока на стацію, то половину вбили. А ми сказали, що як маємо гинути десь у дорозі, то хай нас на місці вбють.

Ціла осінь і зима, коли потім приходило військо, ми втікали до ліса і ніхто не лишався в селі. Майже цілу зиму ми пересиділи в лісі. Прийшла весна, ми тішились сонцем і теплом і скорше можна десь сховатися, коли банда на нас нападе. Якось два тижні був спокій, але 7. квітня 1946 року ранком, ще темно, а ми чуємо алярм, грають гармати польських катів по нашім селі. Нарід зривається зі сну, матері з дітьми втікають у ліс, не одна міна впала між нас, не одна жінка з дітьми згинула. Коли ми дісталися до ліса, тоді подивилися на село, а тут уже млини горять. Хто не вспів утечи, такий знова пережив польський терор. Знова кілька днів утихло, люди віднаходять своїх рідних на побоєвищах, розцвітаються дерева, природа зазеленіла, прийшов День Воскресення; свято пасок. Ворог того дня не дав нам паски в хаті зїсти, то ми її їли в гримацькім лісі під ялицею. Так діждали до Вознесення, а тут ранком заграли ворожі гармати. Військо окружило село, знову лапають, кого попало, а потім ціле село підпалили. Злапаних людей погнали перед себе і загнали живцем до Сяну. Хто не втопився і переплив на другий берег, там уже на нього ждала польська товпа з колами, яка здерла останню одежину з людини і била куди, лише попало, а ще й приговорювала: „А маш Украінен". Таке було в селі Вітриків і так нас українців переселювали до Росії. Чи хто з тих людей ще живе, не знаємо.

Та ще троха людей осталося в селі і тепер живемо як ті дикі заяці під голим небом, бо хати ні одної нема. А хоч би хто і поставив яку шопу, то і так зайдуть і спалять. Стоїсь лише на Домнику стара церква без вікон, без дверей, а з її стін все ограблене. Священика нема, хто з людей остався, пішов в інше село. Ворог не дає нам спокою, але як би не наші повстанці, то вже ніхто не остався б живим. Як грають відплатні гармати повстанців, то ворог, польський та большевицький, бачить, що духа нашого не знищить.

Оце дайте знати у світ, межи люди, як нам тут живеться. Тепер приходить сіра зима, наше страхіття, а нам лишилася лише надія. Коли у Вас є яка сила, то вишліть своїх представників до нашої землі над Сян, щоб побачили, що тут діється. Здоровлю Вас і наших Земляків.

Це так поступає з українцями теперішний варшавський режім, що при помочі своїх відділів безпеки і совєтських агентів анархізує село й підбурює одних проти других.

КУПУЙТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ

ДИВНІ НОВИНИ

Є отвори до каналу, а нема самого каналу.

У місцевості Гарисон, Н. Й., купив ветеран Джозеф Сіска парцелю під будову дому вартости $12,000 при вулиці Нілсон і Кондит і хотів получити дім з каналом, який іде дорогою попри парцелю. Найшов на вулиці залізні покришки від отворів до каналу, отже був певний, що і з боку можна до нього дістатися. Та це йому не вдалося. У міськім уряді стверджено, що канал, довжини 752 стіп, збудовано перед 30 роками; що від тоді там існують згадані покришки і що власники парцель поплатили свої причинки в формі податків на будову каналу. Одначе канал десь „щез". Уряд міський догадується, що винуватці стали вже на божий суд. Знавці думають, що місто мусить тепер своїм коштом побудувати новий канал, мабуть вартости $2,000.

„Коктейл" у Ню Йорку, холоджений ледом з Аляски.

Власник накладні Кровел-Колієр, Тамес Г. Бек, уладив обід у готелі Валдорф-Асторія в Ню Йорку у вівторок 14 січня і подав до пиття горівку з водою („коктейл"), у якій були хрусталі леду з ледняка Менденгол, що находиться на Аласці. Брили леду з ледняка, який віддалений 3,300 миль, привезено в суботу 11 січня літаком, який осів на нюйоркськім летунськім майдані Ля Ґвардія Філд.

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

ДИВНІ НОВИНИ

Наукові стипендії для вязнів.

Злучене Товариство „Вязниць стейту Масачусетс рішило давати стипендії на науку вязнів з реформаторської вязниці для жінок у Фрамингем і Норфолк, коли вони своєю взірцевою поведінкою заслужать собі на звільнення „на парол". Стипендії мають допомогти їм утриматися в таких школах, які їм призначить товариство.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Укр. Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє, всіх членів, що звичайні місячні збори відбудуться у цей вівторок, дня 21. січня, в Укр. Народнім Домі, при Флїт вул, в годині 7.30 ввечір, бо на річних зборах не збирано вкладок. Тому проситься членів, щоб не відкладали аж на другий місяць, бо із кінцем цього місяця товариство мусить заплатити до У. Н. Союзу за всі вкладки членів. Довгуючі члени хай вирівнають свої вкладки якнайскорше, бо товариство не може вічно платити за них, а потім ще ждати місяцями на зворот цього довгу. Також позамісцеві члени, хай присилають свої вкладки на час. — На річних зборах, дня 14. січня вибрано тойсамий уряд, що був раньше, тільки із деякою зміною заступників. Місячні збори будуть відбуватися, як раньше, то є у вівторок по десятім. — Уряд: М. Снадик, предсідник; С. Ґнира, заст. предс.; М. Самоїл, касієр; П. Костик, заст. кас.; В. Кушнір, секретар; С. Венґер, заст. секр.; контрольна комісія: С. Костів і Т. Кричковський. — Адреса секретаря:

WALTER KUSHNIR
204 Virginia Ave., Jersey City 4, N.J.

РОМ, Н. Й. — Бр св. Михаїла, від. 121, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 19. січня (що трета неділя по першім), в 1. годині попол. Просимо всіх членів, щоби прийшли на означений час до гали У. Н. Дому, бо маємо важні справи до рішення. На річних зборах вибрано такий новий уряд на 1947 р.: Е. Боднар, предс.; Лев Голіят, заст. Т. Боднар, кас.; З. Фицик, заст.; О. Ґадз, секр., Ст. Яворський, пр. секр.; І. Лаврук і Т. Гречкосій, контрольори; С. Бих і З. Фицик, хорунжі. — За уряд: Е. Боднар, предс.; Т. Боднар, кас.; О. Ґадз, секр.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 7-го січня 1947 р., помер у 60 році життя

АНТІН ГАРМАТЮК,

основатель 374 відділу У. Н. С. в Бостон, Масс, будучи його секретарем через 20 років. Вибраний був делегатом на 2 головні конвенції Союзу. Покійний через многі літа занимався провадженням укр. вечірної школи, та все і всюди щедро жертвував на всі народні установи. Походив зі села Красносільці, пов. Збараж, Галичина. Похорон відбувся 11. січня при участи членів і членкинь 374 відділу та величавім здвизі приятелів і знайомих з дому жалоби до кат. церкви, відтак на цвинтар св. Михаїла.

В. Й. П.

Ілля Чопик, касієр.

Ціле місто на продаж!

Адміністрація Военних Маєтків помістила у щоденниках в Сан Франсиско оголошення, що продає незаінкорпороване містечко з назвою „Тавн ов Драгертон", у стейті Юта, але лише „як цілість". Містечко обіймає 377 акрів землі, на якій є побудованих 604 деревляних мешкальних домів, є заложені водопроводи і інші ужиточності. Його побудовано в 1943 році для приміщення шахтарів, що працюють у недалекій копальні вугілля під назвою „Дженіва". У містечку находиться інший виряд, який буде проданий разом з домами. Є там теж одно авто.

ПОШУКУВАННЯ

Шукаю в дуже важній справі **ДЖОРДЖА БРОЗЯ.** Хто про нього знає, або він сам, хай напише на таку адресу:

TOM FELENCHAK,
23 Culver St.,
Seymour, Conn.

ПОШУКУЮ пана **Шептака,** родом з Терембовля, дуже важна справа. Хто би знав про нього або він сам, хай зголоситься на цю адресу: 13-6

D. DOMARECKI
14 Rufus Street, Ansonia, Conn.

ДЯКОВЧИТЕЛЯ-ДІРІҐЕНТА

УКРАЇНСЬКА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКА ПАРОХІЯ СВ. АПП. ПЕТРА И ПАВЛА, пошукує дяковчителя до парохіяльної школи і провадження хору. Платня добра і доходи великі. Інтересовані учителі можуть голоситися на адресу: (Miss) **Theresa A. Pedberezmak** (Sec'y), **51 Howard Ave., Ansonia, Conn.**

ТАРЗАН, ч. 1519. Тарзан обвинувачений!

Заступивши сироватку повільно ділаючою трійкою, Загру поставив на своє місце пробетку.

Смерком доглядачка подала другу дозу сироватки, не підозріваючи ніякого зла.

Тої ночі, коли хлопцеві погіршилося, зібралася громадка зажурених людей.

Без перепони ввійшов Загру до кімнати і сказав: „Оці чужинці затроюють вашого хлопця!"